

Postryttaren

POSTMUSEI VÄNNER

Medlemskap i Föreningen Postmusei Vänner erhålls genom att betala in medlemsavgiften på 225 kr (330 kr för familj) till föreningens plusgirokonto 1293-0.

Medlemmar erhåller bland annat årsboken *Postryttare* och museets programblad samt har fri entré till museet och vänpriser på varor i museets butik.

Korrespondens till föreningen kan ställas till ordföranden:

Gustaf Ankarcrona
Gustav III:s Boulevard 29
SE - 169 73 SOLNA
gustaf.ankarcrona@ownit.nu

POSTMUSEUM

BESÖKSADRESS
Lilla Nygatan 6
T-banan Gamla Stan

POSTADRESS
Box 2002
SE-103 11 STOCKHOLM

INTERNET
www.postmuseum.posten.se

Pöstryttaren

Årsbok för Postmusei Vänner 2015

Årgång 65

REDAKTIONSKOMMITTÉ

OMSLAGSBILD

Postryttaren

Jan Billgren
Erik Hamberg
Lars Liwendahl
Anders Pleijel

REDAKTÖR
Erik Hamberg

Jacob Bagges tryckeri tillverkade de första svenska frimärkena i två färger. Här visas del av en helkarta 1 krona ringtyp t. 13 från 1878 (Postmuseum).

Postryttaren 2015

© Postmusei Vänner samt författarna

Brödtexten är typograferad med Garamond.

Repro och tryck av

Inlagan är tryckt på 130 g Tom & Otto Silk
och skyddsomslaget på 135 g Geltex.

Bokbinderiarbetet är utfört av

Formgivning av Anders Pleijel.

ISSN 0586 - 6758

Innehåll

Förord	7
GUSTAF ANKARCROMA & ERIK HAMBERG	
Sveriges förste storsamlare – Ernst Ljungström.....	9
JAN BILLGREN	
Svindelmärken i filatelin.....	23
CHRISTER BRUNSTRÖM	
Paret Wechel och generalriksschultzen Steinhausen – vår första postdirektion?	37
PER GUSTAVSSON	
Karl-Erik Forsbergs frimärken och helsaker	47
ERIK HAMBERG	
Samlarglädje - en vandring i bältespännarfilatelins värld.....	59
LARS LIWENDAHL	
Familjen Bagges sedeltryckeri 1868-1892.....	85
PETER LORENTZON	
Privata ångfartyg i postverkets tjänst 1824-1869.....	109
LENNART LUNDH	
Adrian Johansson, en småländsk vykortsfotograf.....	129
EVABRITTA WALLBERG	
Föreningen Postmusei Vänner 2014	145

Förord

Härmed föreligger den sextiofemte årgången av *Postryttare n*, Postmusei vänners årsbok. Alltsedan starten år 1926 vill föreningen slå vakt om Postmuseums samlingar och verka för att dessa kan visas för allmänheten. Genom årsboken bjuds föreningens medlemmar på artiklar om filateli och posthistoria.

Årets utgåva av *Postryttaren* innehåller åtta olika bidrag och inleds med en artikel av Jan Billgren. Den handlar om en av den tidiga svenska filatelins mer betydelsefulla profiler, Ernst Ljungström. Vi får följa hans pionjärinsatser inom den organiserade filatelin såväl i Lund som i Stockholm, arrangerandet av de nordiska filatelistmötena och får veta hur Ljungström själv samlade.

Årsbokens andra artikel är skriven av Christer Brunström och handlar om svindelmärken, förfalskningar och bedrägerier i frimärksutgivningen under 1800-talets sista decennier. För den starkt växande frimärksammarhobbyn blev bedragare, frimärksförfalskningar och utgivning av frimärken från påhittade länder ett gissel under många år.

Det tredje bidraget är skrivet av Per Gustavsson. Han har under sina studier av den äldre svenska posthistorien gjort en del nya upptäckter i olika arkivalier, som nu ger oss en något fylligare bild av det svenska postverkets allra tidigaste historia, bland annat om Andreas Wechel och hans släkt.

I den fjärde artikeln berättar Erik Hamberg om bokstavskonstnären och formgivaren Karl-Erik Forsberg, som kom att anlitas av postverket när nya frankotecken skulle tas i bruk i samband med att Gustaf VI Adolf tillträdde som regent. Forsberg kom att utforma en lång serie av helsaker i siffertyp, vilka kompletterades med bruksfrimärken i lågvalörer.

Nästa artikel är skriven av Lars Liwendahl, som här debuterar i *Postryttare n*, och ger en översikt över det stora område som går under beteckningen bältespännarfilateli. Bidraget skildrar svenska förhållanden och fyra områden presenteras lite mer ingående, lokalpost, fraktmärken, stämpelmärken och postala etiketter.

Den andra debutanten i *Postryttaren* är Peter Lorentzon, som berättar om bröderna Pehr Olof och Jacob Bagges verksamhet som frimärckstryckare, med en kort bakgrund om den sedeltryckning som startades av fadern Jonas Bagge. Under bröderna Bagges två decennier som frimärckstryckare tillkom ringtypsfrimärkena, tjänstefrimärkena i stort format samt lösenmärkena.

I det sjunde bidraget berättar Lennart Lundh, som här debuterar i årsboken, om de privata ångfartyg som nyttjades av det svenska postverket för befordran av post under perioden 1824-1869. Det rörde sig om ett stort antal fartyg som trafikerade många olika rutter.

I den åttonde och sista artikeln, författad av Evabritta Wallberg, skildras den småländske vykortsfotografen Adrian Johansson och hans verksamhet i Ingatorp och Mariannelund för etthundra år sedan. Detta är ett utmärkt exempel på hur omfattande vykortsutgivningen kunde vara även på mindre orter i Sverige vid 1900-talets början. Även Evabritta Wallberg debuterar som skribent i årets upplaga av *Postryttare n*.

Årsboken avslutas med en redogörelse för verksamheten i Postmusei Vänner under 2014.

Gustaf Ankarcrona
ordförande

Erik Hamberg
redaktör

